

Jaarverslag 2024 Herderewich

Inleiding

2024 was een memorabel jaar voor onze vereniging. Herderewich kon 32 nieuwe leden noteren. Het aantal leden staat op 1 januari 2024 op 686, d.w.z. dat in het afgelopen jaar er ook 29 mensen hun lidmaatschap hebben opgezegd of overleden zijn. In september van dit jaar was de nieuwe burgemeester Jeroen Joon het 700^e lid.

533 leden van onze vereniging kregen de digitale nieuwsbrief (+0,5%), en we hebben 1159 Facebook volgers (+30%). Tot slot waren er circa 80 leden actief als vrijwilliger. Velen van hen komen langs in het hieronder weergegeven jaarverslag. Zonder deze vrijwilligers geen vereniging. We zijn dan ook bijzonder dankbaar dat zij als vrijwilliger zoveel tijd en energie steken in onze vereniging.

Nieuw in 2024 was het feit dat Herderewich de organisatie van de Open Monumentendagen op zich nam. Deze vielen in dit jaar op 14 en 15 september. Of het nu aan het bijzonder mooie weer lag of aan het thema, feit was dat ongeveer 3.000 bezoekers deze dagen aangegrepen hebben om een blik te werpen in een (of meerdere) monumenten die onze stad rijk is.

Hieronder zijn de activiteiten weergegeven van het bestuur van de vereniging en van de vele werkgroepen en commissies die Herderewich schragen in haar bestaan.

1. Bestuur

Het bestuur bestond in 2024 uit de volgende personen:

	Per 1-1	Per 31-12	gestart	mogelijk 1 ^e hervervkiezing	definitief aftredend
voorzitter	Susan Wijngaard	Susan Wijngaard	2023	2027	2031
secretaris	John Wetzels	Roeland Geertzen	2024	2028	2032
penningmeester	Gerrit Visscher	Gerrit Visscher	2020	2024	2028
beheerder Vischpoort	Willem van Sonnen	Willem van Sonnen	2020	2024	2028
lid namens Vittepraetje	Anita Raaphorst	Anita Raaphorst	2022	2026	2030
lid	Sophie van Steenderen	Sophie van Steenderen	2022	2026	2030
lid	Roeland Geertzen	vacature	2023	2027	

Op de Algemene Ledenvergadering van 11 september van dit jaar is afscheid genomen van John Wetzels. John was secretaris van Herderewich sinds 2016 en een van de drijvende krachten achter het HKH. Hij was eindredacteur van '75 Jaar vrijheid', (special over 75 jaar bevrijding Harderwijk) en auteur van het boekje getiteld 'Op weg naar een beter leven. De periode van de landverhuizing 1850-1880. Harderwijkers en Hierdenaren vertrekken naar Amerika' en de laatste jaren ook eindredacteur van het Vittepraetje.

Op dezelfde vergadering werd oud-voorzitter Matty Moggré onder groot applaus van de aanwezige leden erelid van Herderewich. Dit vanwege haar verdiensten voor de vereniging.

Als secretaris van de vereniging trad op genoemde datum aan Roeland Geertzen, sinds een jaar al algemeen bestuurslid van de vereniging.

Een ander agendapunt was het bespreken van het visiedocument 'Gebouwd Erfgoed'. In dit document roept Herderewich de gemeente Harderwijk op om partner te zijn in het behoud en ontwikkeling van Gebouwd Erfgoed binnen de gemeente. Daartoe is een 25 puntenplan opgesteld.

Tijdens de vergadering zijn zowel de jaarrekening 2023, de balans per 31 december 2023 en de begroting 2025 door de leden vastgesteld.

Kort overzicht besluiten bestuur

Het bestuur heeft in dit jaar 6 keer vergaderd, te weten op 14 februari, 27 maart, 7 mei, 8 juli, 21 augustus, 16 oktober en 11 december. De agendapunten waren zeer divers, maar betroffen de volgende besluiten:

Open Monumentendagen 2024: Herderewich heeft de organisatie van deze dagen op zich genomen. Herderewich heeft hiervoor subsidie van de gemeente ontvangen en zij heeft samenwerking gezocht met haar zustervereniging in Ermelo.

Herderewich heeft middels haar secretaris zitting genomen in comité 80 jaar Bevrijding Harderwijk. Herderewich wil een speciaal magazine over thema '80 Jaar Bevrijd' maken en een lezing organiseren in 2025.

Er is besloten om € 1.000 te schenken aan HKH voor de aanschaf van een computer.

Opdracht gegeven aan secretaris voor het opstellen van een visie 'Gebouwd Erfgoed'; later is deze door het bestuur vastgesteld.

Vaststelling doelstelling en taken werkgroep Gebouwd Erfgoed & Ruimte Herderewich.

Op verzoek van de werkgroep van HKH die zich bezighoudt met het uitgeven van een nieuw boek over de geschiedenis van Harderwijk, heeft het bestuur besloten daarin financieel bij te dragen voor in totaal € 5.000 verspreid over 3 jaren, te weten € 1.000 in 2025 en € 2.000 in zowel 2026 als in 2027.

De statuten van Herderewich zijn aangepast, met name is de doelstelling verruimd met de zinsnede "het behouden, beschermen en in stand houden van het daar aanwezige materieel en immaterieel erfgoed".

Bestuur besluit om haar oud-voorzitter Matty Moggré als erelid van Herderewich voor te dragen aan haar leden tijdens de ALV.

Er is besloten om een nieuwe website te bouwen a € 2.736 exclusief btw.

Ridders van Gelre, links René Arendsen

Kort overzicht van acties en activiteiten (in chronologische volgorde)

- 16-1: workshop/cursus: 'Omgevingswet' gegeven door Heemschut
- 17-1: overleg met zustervereniging Ermeloo in Harderwijk
- 30-1 landelijke startbijeenkomst Open Monumentendagen 2024, Utrecht
- 15-2 (jaarlijks) gesprek met wethouders ruimtelijke ordening en monumentenzorg
- 26-2 congres Erfgoed Gelderland, Nunspeet
- 4-3 bijeenkomst Harderwijk 2031, Harderwijk
- 13-3 lezing René Arendsen over de geschiedenis van Gelre, in de Kiekmure
- 15/7-4 stadswandeling in kader van het opstellen visie 'Gebouwd Erfgoed' Harderwijk
- 19-4 rondleiding bij Sonnevank
- 23-5 commissie straatwijzers c.q. stadsroutes Harderwijk
- 27-5 ALV Erfgoed Gelderland, Arnhem
- 10-8 onthulling monument bij Witte Steen, Hierden
- 6-9 barbecue voor vrijwilligers, in de Zin
- 11-9 lezing Sophie van Steenderen over kunst op de bodem van de Zuiderzee (Landart in Flevoland)
- 11-9 ALV in Kiekmure
- 14/5-9 Open Monumentendagen in Harderwijk
- 14/-9 overhandiging Visie 'Gebouwd Erfgoed' aan wethouder monumentenzorg
- 26-9 installatie burgemeester Joon
- 4-10 stand op de ontmoetingsmarkt 65+ in de Roef, Harderwijk
- 23-10 gesprek met Pieter Trap, Watertoren
- 24-10 gesprek met wethouder monumentenzorg over Visie 'Gebouwd Erfgoed' Harderwijk
- 23-11 regionaal erfgoedcongres Elburg
- 13-11 lezing over verenigingsleven in Hierden en basisschool in Hierden, Dorpshuis Hierden
- 22-11 overleg met zustervereniging Ermeloo in Ermelo
- 26-11 vervolggelsgesprek met gemeente Harderwijk over Visie 'Gebouwd Erfgoed' Harderwijk
- 9-12 kennismaken met burgemeester Joon in Vischpoort

*Voorzitter overhandigt wethouder Visie op gebouwd Erfgoed Harderwijk
Tijdens Open Monumentendag 2024*

De Vischpoort

De Vischpoort is eigendom van de gemeente Harderwijk en wordt beheerd door Herderewich. Zij was gedurende 2024 gastheer/vrouw van diverse evenementen, vergaderingen, zakelijke en particuliere samenkomsten.

De openingsdagen voor het publiek werden in 2024 uitgebreid met de weekenden, dus aanvullend op de woensdagen en vrijdagen, vanaf eind april tot medio september. Deze verruiming is mede tot stand gekomen doordat het aantal gastheren en -dames in 2024 groeide tot een mooi aantal van 23 personen.

De uitbreiding van openstelling van het gebouw is een geslaagd initiatief te noemen want de bezoekersaantallen namen het afgelopen jaar gestaag toe tot boven de 6000. En ze kwamen uit alle windstreken: van Colombia tot China en van Nieuw-Zeeland tot Noorwegen. Ook in 2025 zal de Vischpoort wekelijks gedurende 4 dagen haar deuren openen, op voorwaarde dat er voldoende vrijwilligers beschikbaar zijn.

De beheerders zetten enkele tandjes bij om de Vischpoort ordentelijk en spic en span te houden en om de voorraad koffie, thee en koek op peil te houden.

Begin 2024 werd de inmiddels gedateerde CV ketel vervangen en onlangs in december werd de brandmeldinstallatie weer gecontroleerd en goed bevonden.

Aan het evenementenfront vonden de volgende noemenswaardige activiteiten plaats:

‘Van Poort tot Poort’, begin mei, een goede-doelen-loop van de Vischpoort in Harderwijk naar zijn evenknie in Elburg, door 15 hardlopers.

In juni, ‘Gluren bij de Buren’, 3 optredens van zangeres Verona, bijgewoond door bijna 100 bezoekers.

Ook in juni, overhandiging van een maquette van de Vischpoort, welke op de bovenste verdieping een prominent plekje heeft gevonden.

De ‘Popronde’ in oktober. Een optreden van 4 verschillende artiesten op diverse tijdstippen, elk bezocht door gemiddeld 30 bezoekers,

Uiteraard medio december, de intocht van Sinterklaas, waarbij de Vischpoort werd ingericht als regiekamer en studio.

Vischpoort kerst 2023

Ook tijdens de diverse feestdagen was de Vischpoort open voor publiek. Het paasweekend vormt vaak de aftrap van het seizoen, terwijl openstelling ook plaatsvond tijdens Koningsdag en Aaltjesdagen.

Een bijzondere gebeurtenis was afgelopen jaar de ‘Open Monumentendag’, waarbij de Vischpoort de spil vormde van diverse activiteiten en die werd afgerond met een druk bezochte borrel ten behoeve van de organisatoren, deelnemers en vrijwilligers, waarbij de kibbeling, aangeboden door Johannes Kok, een schot in de roos was.

De Vischpoort dient in de lente-, zomer- en herfstmaanden ook als een vergaderlocatie van het bestuur en commissies c.q. werkgroepen van Herderewich.

2. Vertegenwoordigingen Herderewich

a. Bibliotheek en Historisch Kenniscentrum Harderwijk (HKH)

- **Lid:** John Wetzels, Leen Karssen, Ed van der Heijden, Henk Vlieger

Er zijn dit jaar veel plannen gemaakt om het Historisch Kenniscentrum Harderwijk (HKH) aantrekkelijker te maken voor het publiek; door middel van de website en de ruimte voor bezoekers van het HKH. Er werd een kleine groep opgericht die zich daarmee bezighoudt en hierover vergadert.

Doordat we subsidie van Herderewich kregen, konden we een nieuwe computer met printer en scherm aanschaffen en deze is nu in gebruik.

Het bezoek werd net als vorig jaar op afspraak gedaan en de afspraken kwamen binnen via de website of telefoon. De 18 aanvragen voor bezoek aan het HKH hadden verschillende onderwerpen. Hieruit vloeide een aantal mooie artikelen voort die geplaatst zijn in het Vittepraetje van de Historische Vereniging Herderewich. Via de website werden er ook vragen gesteld, 27 stuks, die met hulp van enkele vrijwilligers zijn beantwoord, 3 maal kon dat niet vanwege de privacywet.

Van de Gelderse Academie kregen we het verzoek of zij gebruik kon maken van het HKH en van de boeken over de academie die we bezitten en dat is toegestaan. Daaruit is een prettige samenwerking ontstaan.

Ook dit jaar zijn er schenkingen gedaan aan het HKH. Het betrof boeken, foto's en ander bronnenmateriaal. Dubbele exemplaren van boeken zijn te koop aangeboden.

Het bestuur heeft 4 maal vergaderd en er zijn enkele deelvergaderingen over verschillende zaken gehouden.

De boekenlijst wordt gecontroleerd om deze o.a. beter toegankelijk te maken voor de website.

b. Stichting Joods Erfgoed Harderwijk (SJEH)

- **Lid:** Matty Moggré

Bestuurlijke ontwikkelingen

In 2024 heeft Anton Daniels afscheid genomen als bestuurslid, hij blijft inhoudelijk adviseur. Herman van Splunter heeft een time-out, maar hoopt t.z.t. weer mee te doen. Er zijn nieuwe bestuursleden benoemd: Jan Wallet en Erik van Marle. Zittende bestuursleden: Albert Bos en Matty Moggré

In januari 2024 is het bidboek vastgesteld.

In april tekenden de besturen van SjeH en van de stichting de Oude Synagoge (inloophuis) een intentieovereenkomst waarmee ze de samenwerking bekrachtigden en een fusie nastreven per 1-12-2024.

Gedenksteen synagoge Harderwijk

In september trok het bestuur van de Stichting de Oude Synagoge zich terug en besloot de financiële toezeggingen in te trekken en hun stichting op te heffen. Vanaf 1-12-2024 zijn hun activiteiten gestopt en is het gebouw de Synagoge gesloten. Een teleurstellende ontwikkeling. Hoe verder? Joods Erfgoed heeft niet de middelen om het hele gebouw te huren en zeker niet om een verbouwing te realiseren. De eigenaar wil het gebouw verkopen. SjeH zoekt contact met de gemeente. Wethouders tonen zich bereid zich in te spannen voor een oplossing. Het eerste kwartaal 2025 hoopt het bestuur op een oplossing.

Het gewone werk ging door, hoogtepunten waren:

De Auschwitz herdenking in januari.

In mei legde het bestuur bloemen bij de algemene dodenherdenking.

Anton Daniels werkt aan de heruitgave van het boek 'Joodse Harderwijkers', dat is uitverkocht.

De opening van de expositie gedurende de zomer. Dat leverde de volgende resultaten: 550 geregistreerde bezoekers. Een schatting van 500 niet getelde bezoekers (tijdens inlooptijden,

veel Westerborkpadwandelaars). Tijdens de monumentendagen nog eens ruim 300 bezoekers. Overleg met het Gilde van Stadsgidsen: zij besteden aandacht aan het gebouw en verwijzen naar de expositie. Lezingen en schoolbezoek. Er is een start gemaakt met het werven van donateurs. De digitale nieuwsbrief is 6 x verschenen, de website wordt vernieuwd. Kortom: 2024 was een actief en intensief jaar. Het bestuur hoopt in 2025 een start te maken met het uitvoeren van de plannen m.b.t. de experience.

c. Gemeentelijke Commissie Naamgeving

- **Lid:** Govert van den Boom

Harderwijk groeit snel. Het merendeel van die aanwas komt van elders. En dan is het leuk als die mensen *en passant* iets van de geschiedenis meekrijgt. Een uitgelezen manier is de verwerking van ons stads- en dorpsverleden in de straatnaamgeving. Recente voorbeelden zijn de bijnamen van vissers en vishandelaren in het Waterfront en de vernoeming van de straten in Harderweide naar Veluwse agrarische werktuigen, zoals de Hooibargdreef en het Dorsvlegelpad.

Het afgelopen jaar zijn mede met inbreng van leden van Herderewich diverse naamloze paden in het buitengebied van Hierden benoemd, deels afgeleid van notariële akten en een oude veilingcatalogus van De Essenburg.

Als vertegenwoordiger van Herderewich in de Gemeentelijke Commissie Naamgeving zie ik mezelf als schakel tussen historie en toekomst en tussen historische kenners en het stadsbestuur. In 2024 boog de commissie, een adviesorgaan aan B&W, zich over toepasselijke namen op de voormalige kazerne Kranenburg-Noord, een kans om de militaire historie van Harderwijk te verankeren.

De vernoeming van het toekomstige park op de Kop van de Werven tegenover het Dolfinarium heeft de gemeenteraad aan de omwonenden willen overlaten. De commissie heeft ook hiervoor echter wel enkele historische randvoorwaarden meegegeven: de naam moet een relatie hebben met (het verleden van) de visserij of de (eventueel vroegere) plek van het park. Mochten personen worden vernoemd, dan moeten die minstens 10 jaar zijn overleden, leden van de Koninklijke familie uitgezonderd. De benoeming van de straten en pleinen in Weiburg tegenover het station is de uitdaging voor 2025.

80 jaar bevrijding Harderwijk

d. Commissie Harderwijk 80 jaar bevrijd

- **Lid:** Roeland Geertzen

Deze commissie bereidt de viering van 80 jaar Bevrijding Harderwijk voor. Deze viering vindt plaats in de maanden maart, april, mei en augustus van komend jaar. Harderwijk is in 1945 bevrijd door Canadese troepen. Dit feit wordt nagespeeld op 19 april 2025. Een colonne van circa 40 voertuigen trekt dan via Putten en Ermelo naar Harderwijk en zal eindigen bij hotel Baars op het Kerkplein. Later kunnen deze voertuigen op de Wellen worden bezichtigd. Andere hoogtepunten van 80 jaar bevrijding Harderwijk zijn een tentoonstelling in de Watertoren en in het Stadsmuseum, een film in de Catharinakapel, een Bevrijdingsconcert in de Plantagekerk en een lezing in Kok Experience. Op 4 mei

volgt de Dodenherdenking en de dag daarop wordt het Bevrijdingsvuur vanuit Wageningen naar Harderwijk gebracht. Dan volgt op een nog te bepalen locatie een bevrijdingsontbijt en een gesprek over de waarde van vrijheid/democratie. Het jaar wordt afgesloten met een herdenking op 15 augustus, de dag waarop Nederlands-Indië werd bevrijd.

De lezing op 30 april is in handen van Herderewich. De redactie van het Vittepraetje maakt naar alle waarschijnlijkheid een special met verhalen over de bezetting van Harderwijk.

3. Werkgroepen en commissies

a. Werkgroep Hierden

- **Leden:** Evert Jacobs, Dirk Schuurkamp, Aalt Boonen en Willem Waterweg

Op 21 maart hebben we een kennismakingsbijeenkomst gehouden bij “Bheene’s-Boerderie” op de deel. Aanwezig waren voorzitter Susan Wijngaard, secretaris Roeland Geertzen, onze werkgroepleden Evert Jacobs en Dirk Schuurkamp en het nieuwe lid Aalt Boonen. Naast de kennismakingsgesprekken zijn de plannen voor de Open Monumentendag (OMD) 2024 besproken.

Op 24 juli kwamen de werkgroepleden Evert, Dirk en Aalt bij elkaar bij Aalt thuis om de plannen voor de OMD te bespreken. Afsproken werd om tijdens de OMD een aantal rondritten te verzorgen langs gedenkwaardige en historische plaatsen in Hierden met Evert en Aalt als gids op de bus. Tevens een open huis te houden op Bheene’s-Boerderie” waar ook een aantal oude machines en kraampjes met o.a. streekproducten te zien zullen zijn.

Op 8 augustus kwamen Evert en Aalt nog eens bij elkaar voor de organisatie van de OMD om de laatste puntjes op de i te zetten. Op 6 september was de werkgroep aanwezig op de vrijwilligersavond en op 11 september op de jaarvergadering van Herderewich. Op 14 september hadden we de Open Monumentendag en deze is wat de werkgroep betreft succesvol en naar tevredenheid verlopen.

Het verhaal van de Witte Steen in Hierden onthuld

Op 25 september kwamen de werkgroep leden bij elkaar op “Bheene’s-Boerderie” in het Bakhuis. Aanwezig Dirk, Evert, Aalt en het nieuwe lid Willem Waterweg. Naast een gesprek met Willem, voor ons als Hierdenaren geen onbekende, hebben we de invulling van de “Hierdense-Avond” in het Dorpshuis doorgesproken. Voorzitter Susan Wijngaard doet de opening en de sluiting van de avond, Evert Jacobs houdt voor de pauze een lezing over het verenigingsleven in Hierden vanaf 1900 tot heden. Willem Waterweg geeft na de pauze een uiteenzetting over de geschiedenis en ontwikkeling van de Hierdense basisschool.

Op 13 november hebben we de “Hierdense-Avond” gehouden in een redelijk gevuld dorpshuis met ongeveer 70 à 80 bezoekers. Naast de lezingen was het een gezellig samenzijn en waren er o.a. oude foto’s van verenigingen te bekijken.

Tijdens de OMD en de “Hierdense-Avond” heeft zich na een beetje lobbyen ook nog een aantal nieuwe leden aangemeld.

b. Werkgroep Genealogie

c. Werkgroep Redactie van het Vittepraetje over 2024

- **Leden:** Anita Raaphorst, Jan Ruijne, Ed van de Heijden (hoofdredacteur) en John Wetzels (eindredacteur)

Ook in 2024 heeft de redactie het Vittepraetje 4 keer laten verschijnen. De redactie is altijd weer trots als het Vittepraetje bij u in de bus kan worden gestopt. Een woord van dank moet worden gegeven aan de vrijwilligers, die elk kwartaal weer de Vittepraetjes rondbrengen. In het tweede kwartaal worden de bezorgers wat zwaarder belast, want dan brengen ze ook nog het Historisch Jaarboek Harderwijk rond. De editie van 2023 bevatte zoals gebruikelijk de Kroniek 2023 met memorabele gebeurtenissen in Harderwijk uit 2023, samengesteld door redactielid Anita Raaphorst, en een artikel van streekarchivaris Rudolf Bosch over de laatmiddeleeuwse vishandel in Harderwijk.

In 2024 hadden de Vittepraetjes een omvang van 24 pagina's op A4-formaat en bevatten mooie, informatieve artikelen. De hoofdartikelen in 2024 waren 'Kleermakerij Steijlen aan de Donkerstraat 50', 'De Zuiderzeestraatweg' (over de bereikbaarheid van Harderwijk door eeuwen heen), 'Wie? Wat? Walter? Zoektocht naar dezen en genen' (over leden van de familie Walter, die in de geschiedenis van Harderwijk een opmerkelijke rol hebben gespeeld) en 'Petrus Jacobus Luitink, een gedreven socialist'. Verder zijn diverse artikelen opgenomen over interessante personen en opmerkelijke zaken uit de geschiedenis van Harderwijk, zoals bijvoorbeeld 'Bernardus Nieuhoff' (over de laatste filosoof aan de Gelderse Academie), 'Een ijzig avontuur in 1931' (over ijsvisserij en een klipper, die in het kruierende ijs op de Zuiderzee in nood geraakte), 'Het mysterie van academische katheders in de Grote Kerk', 'Jan Harko Dijkhuis' (over een militair uit Harderwijk, die zich inzette voor betere arbeidsomstandigheden voor onderofficieren), 'Zwarte Janushof' (over de achtergrond van een straatnaam in het Waterfront), 'Een minister-president uit Harderwijk' (over Theo de Meester), 'De leprozerie van Sint Jurriën in Harderwijk', 'Johannes van Hell, stadsarchivaris van Harderwijk', 'De Dwangburcht van de Hertog van Gelre', 'Marten en Marrigje van de Waterweg' (over landverhuizers uit Hierden), 'Professor Rudolf Forsten' (een hoogleraar geneeskunde aan de Gelderse Academie), 'Harderwijkse synagoge' (over een centrum tegen antisemitisme), 'Eendenkooien' (over het werk van de Werkgroep Archeologie), 'Vanneau Foundation' (een Ermelose stichting, die vergeten historie nieuw leven wil inblazen), 'Professor Paulus 's Graeuwen' (een hoogleraar geneeskunde aan de Gelderse Academie), 'Jong erfgoed in Harderwijk' (over gebouwen na 1965, die over een eeuw erfgoed zijn) en 'De Agnieten en restaurant Basiliek' (over het verdwenen Agnietenklooster nabij de huidige Kaatsbaan).

Burgemeester Joon 700^e lid Herderewich en daarmee abonnee van Vittepraetje

De redactie (en het bestuur) wil de inhoud van het Vittepraetje zo divers mogelijk maken en artikelen plaatsen over allerlei onderwerpen van de Harderwijkse geschiedenis. Daarom doet de redactie een beroep op auteurs om de aangeleverde artikelen kort en bondig aan te leveren, in principe niet langer

dan 4 pagina's, inclusief de afbeeldingen. Ook kortere artikelen van 1 of 2 pagina's kunnen de afwisseling in het Vittepraetje bevorderen.

De redactie ontvangt graag artikelen van leden, die iets over de geschiedenis van Harderwijk of Hierden schrijven, en bedankt iedereen, die heeft bijgedragen aan de verschijning van ons blad in 2024.

d. Werkgroep verspreiding Vittepraetje

- **Leden:** Wim Buitenhuis, sinds oktober: Willem van Sonnen (coördinatie), Jeroen Visser en Ben Companjen.

De activiteit van de verspreiding werd in de maand oktober overgenomen van Wim Buitenhuis, die na een tiental jaren en vanwege zijn hoge leeftijd te kennen gaf zijn functie neer te leggen. Wim heeft zich enorm ingespannen om de verspreiding steeds weer soepel te laten verlopen en hij is daarvoor ook van harte bedankt door het bestuur.

De verspreiding vindt 4 keer per jaar plaats, aan het begin van de maanden maart, juni, september en december en wordt voorbereid en uitgevoerd in het kantoor onder de Vischpoort. De bezorgers worden vroegtijdig per e-mail geïnformeerd wanneer zij de bladen kunnen afhalen. Die liggen dan in het juiste aantal per bezorger klaar om mee te nemen.

Begin december 2024 was de eerste actie van het nieuwgevormde team.

De verspreiding is opgedeeld in 17 wijken met elk een bezorger/-ster, en dat in Harderwijk, Hierden en Ermelo. Een 50-tal bladen wordt per post verzonden aan geabonneerde leden buiten de genoemde regio. Soms zitten er losse bijlagen in de bladen zoals bijv. informatie over contributiebetaling of over bepaalde culturele of andere evenementen in stad of regio.

We zijn de bezorgers iedere keer weer heel dankbaar voor hun vrijwillige inzet. Soms valt er wel eens een bezorger af: een aantal van hen legt de functie neer vanwege leeftijd en/of gezondheid. Dat brengt daarom de oproep aan de lezers naar voren dat we graag enkele nieuwe bezorgers zouden willen hebben, al of niet als reserve. Bij deze!

Een andere oproep aan de lezers is om adreswijzigingen door te geven!

e. Werkgroep Archeologie

- **Leden:** John ten Pierick, Martijn Beumer, mevr. Daniëlle Cageling, Jeroen Dieleman, Henk Hovenkamp, Johan Hijnberg, Eric Kleyberg, Joop Kruizenga, Jan Mons en Jos van Reenen

Het was een jaar met veel activiteiten. Wij mogen niet klagen. Het komende jaar gaat ook weer veel opleveren. Hieronder volgt een opsomming van onze activiteiten in 2024 in chronologische volgorde:

- 13-3 een lezing, 'Op reis door de tijd!' Er waren veel leden van onze werkgroep aanwezig.
- 23-3 hebben we een onderzoek gedaan met ondersteuning van Maarten Wispelwey. Het betrof een onderzoek naar waarschijnlijk een burcht. Het bleek gedurende de dag om een nog niet bekende Eendenkooi te zijn.
- 6-4 heeft de werkgroep een bezoek gebracht aan het Archeologisch depot in Lelystad.
- 7-4 een oproep om hulp en observatie van de Kleine Oosterwijk.
- 10-4 lezing van Maarten Wispelwey 'Oud en nieuws uit Putten'.
- 13-4 observeren en assisteren Grote Oosterwijk.
- 7-6 oproep zwaarden om te assisteren in Putten met Adc.
- 20-6 rondleiding Grote Kerk.
- 14/5-9 posten bezet bij Open Monumenten Dag.
- 21-10 wederom oproep Grote Oosterwijk.
- 6 -9 september vrijwilligersavond.

6/17-11 RAAP geassisteerd Grote Oosterwijk.

6-11 assistentie gevraagd detectie onderzoek op heide Putten i.v.m met Duits verblijf.

29-11 assistentie verleend bij onderzoek Horsterhoeve te Ermelo. Archeologisch bedrijf Trensect.

25-6 weer een oproep te assisteren bij het onderzoek door RAAP op de Grote Oosterwijk.

Herinrichting Klein en Groot Oostenrijk

f. Werkgroep Gebouwd Erfgoed & Ruimte Herderewich

- **Leden:** Roeland Geertzen, Jan Albert Kram, Matty Moggré, Jeroen Visser, John Wetzels, Susan Wijngaard

De werkgroep Gebouwd Erfgoed van Herderewich is gestart in 2022. In oktober 2024 heeft de werkgroep de doelstelling onder de loep genomen en als volgt vastgesteld:

‘De werkgroep wil een bijdrage leveren aan de bescherming en instandhouding van het gebouwd erfgoed in Harderwijk en Hierden. Het gaat om een evenwicht tussen enerzijds groei en vooruitgang en anderzijds het behoud van dat wat waardevol en ook nu van betekenis is. Het gaat erom een duurzame en cultureel rijke historische omgeving te bevorderen. De werkgroep richt zich hierbij op het gebouwd erfgoed: monumenten, karakteristieke en beeldbepalende panden, het stads- en dorpsgezicht en ook het archeologisch erfgoed.’

Om bovenstaande te realiseren is de werkgroep in 2024 7 x bij elkaar geweest. Een greep uit de activiteiten en onderwerpen:

Hotel Monopole; bezwaar tegen de vergunning om het hotel uit te breiden door een bijgebouw van 3 verdiepingen te bouwen. In februari lichtte de werkgroepleden het bezwaar toe in de hoorcommissie. Het bezwaar is niet ontvankelijk verklaard.

Verrommeling: Vischpoort, Smeepoort e.a. De werkgroepleden hameren er bij het college en bij de Boa's op dat de toegangspoorten naar de stad erg verrommelen, bijv. de kratten etc. van Cozy Harbour bij de Vischpoort en veel meer.

Smeepoortstraat 42

De werkgroep heeft namens het bestuur Herderewich een zienswijze geschreven op de omgevingsvisie. Die zienswijze heeft er voor gezorgd dat de vereniging uitdrukkelijk gevraagd is mee te denken met de verdere uitwerking.

De werkgroep is door het bestuur uitgenodigd om mee te werken aan de uit te brengen erfgoedvisie. Samen met de gemeente is er in november een bijeenkomst georganiseerd over het behoud van post 65 gebouwen.

Op uitnodiging van Jan Bunscoe's stadsidee, de aanpak pleintje bij de Wereldwinkel, hebben leden van de werkgroep een voorlopige visie gegeven over het plan.

Op uitnodiging van de wethouder is meegedacht over een verantwoorde oplossing voor plaatsing van een toiletgebouw op de Wellen.

Werkgroepleden zijn door de gemeente betrokken bij de ontwikkeling van een nieuwe binnenstadvisie en de verdere uitwerking daarvan.

De werkgroep volgt met argusogen de ontwikkelingen rondom de Smeepoortstraat 42 en dringt bij het college aan op handhaving van de onderhoudsplicht die eigenaren van monumentale gebouwen hebben.

De werkgroep volgt nauwgezet vergunningsverleningen voor bouwwerken, met name aan de Boulevard en in de binnenstad.

Het gaat om behoud en verbetering van het historisch karakter van Harderwijk en Hierden. Het lijken soms tegenstrijdige belangen: enerzijds groei en vooruitgang en anderzijds behoud van wat er is.

Harderwijk zou echter de voor inwoners, ondernemers en bezoekers aantrekkelijke stad niet zijn, die ze nu is, zonder haar erfgoed. En het erfgoed kan niet gedijen zonder een welvarende stad.

g. Werkgroep Kroniek van Harderwijk

- **Lid:** Anita Raaphorst

De Kroniek geeft een overzicht van grote en kleine gebeurtenissen die in 2024 hebben plaatsgevonden. Op dit moment wordt het overzicht samengesteld door een redactielid van het Vittepraetje tevens bestuurslid van Herderewich. Om een goed inzicht te krijgen in wat er is gebeurd in een jaar, worden de Stentor, Harderwijker Courant – zowel de papieren als de digitale editie – en Harderwijkse Zaken geraadpleegd.

Een paar zaken die opvallen zijn allereerst het financieel tekort van de gemeente: dat zal in 2027 tot bijna 12 miljoen oplopen. Dit ondanks dat het jaar 2023 werd afgesloten met een overschot van bijna 2,1 miljoen.

Opmerkelijk is ook het landelijk besluit om geen mobiele telefoons meer toe te staan in de klassen van het middelbaar onderwijs. Later zullen ook de basisscholen volgen. Op sportief gebied werd er goed gepresteerd. De Essenburgh was en is niet meer beschikbaar voor feesten; de gemeente vangt daar nu Oekraïners op.

Essenburgh

Rondom de twee wijkcentra was het onrustig, de huren gingen flink omhoog, de gemeente stelde meer geld ter beschikking. Toch stapte het bestuur op, en pas aan het eind van 2024 leek de rust terug te keren.

De Kroniek is een traditie die al sinds 1231 bestaat met een paar onderbrekingen. De moeite waard om later eens na te lezen.

h. Werkgroep Open Monumentendagen Harderwijk 2024

- **Leden:** Susan Wijngaard, Sophie van Steenderen, Ed van der Heijden en Roeland Geertzen

Algemeen

Sinds jaren zijn de Open Monumentendagen weer georganiseerd door een commissie van Herderewich. Het jaarthema was in 2024 “Erfgoed van routes, netwerken en verbindingen”. Dit thema is in Harderwijk tot uiting gekomen in een oldtimershow op de Vischmarkt, in boottochtjes in oude bidders op het Wolderwijd en in historische busritten tussen Harderwijk en Ermelo vice versa en tussen Harderwijk en Hierden vice versa.

Door de gemeente werd ca. € 2.500 toegezegd en Herderewich stond garant voor ca. € 1.500. Via plaatselijke sponsors werd nog een kleine € 1.250 opgehaald. Met dit totale budget zijn de dagen volledig gefinancierd, inclusief een goed gevulde lunchpakket en afsluitende aangeklede borrel bij de Vischpoort voor alle vrijwilligers. Overigens zijn de plaatselijke sponsors nog op 14 september bezocht, is een boekje overhandigd en dankzegging overgebracht.

Open monumenten

In Harderwijk hadden op 14 en 15 september meer dan 45 eigenaren of beheerders van monumentale gebouwen hun deuren opengezet voor een breed publiek. Bijzonder dit jaar was het feit dat het Stadsmuseum gratis te bezichtigen was, hetgeen zeer gewaardeerd werd door de meer dan 600 bezoekers, én het feit dat de Watertoren op het Beekhuizerzand voor het eerst sinds 130 jaar voor het publiek toegankelijk was. Aangezien de beheerder op de dag zelf werd geïnterviewd door de nationale radio trokken meer dan 1.000 belangstellenden naar dit gebouw om informatie in te winnen over de Tweede Wereldoorlog en Harderwijk en omgeving. Andere goed bezochte locaties waren de Vischpoort (ca. 900 bezoekers), de Grote Kerk, opgeluisterd met muziek (770), de archeologische kelder De Dwangburcht (voor het eerst opengesteld: 700), de Oude Synagoge (500) en het Oude Stadhuis (450). (let op: niet alle locaties waren op beide dagen open!). Voorafgaand aan de dagen zag het er naar uit dat VVV in het Oude Stadhuis op zondag niet open zou zijn; uiteindelijk is het toch opengesteld door een buitenstaander.

De Open Monumentendagen werden op zaterdagochtend 14 september geopend door wethouder Martijn Pijnenburg. In een Ford Mustang kwam hij aan bij de Vischpoort alwaar hij werd opgevangen door het organisatiecomité en tientallen andere betrokken vrijwilligers. Uit handen van de voorzitter van Herderewich kreeg hij de Visie ‘Gebouwd Erfgoed’ overhandigd, een notitie waaraan de eerste maanden van 2024 hard gewerkt is. De overhandiging van deze notitie was een mooi statement met het oog op feitelijke bedoeling die de open monumentendagen in zich heeft: het beheer en behoud van de honderden monumenten die Harderwijk rijk is.

Flyer Open Monumentendagen 2024 Harderwijk

PR en communicatie

De Open Monumentendagen Harderwijk/Hierden 2024 zijn op verschillende wijzen onder de aandacht van een breed publiek gebracht. Op 19 augustus van dit jaar stond een uitgebreid artikel in de Harderwijker Courant van de hand van Mienke Braakman. Voor de bezoekers van Harderwijk was een flyer gemaakt en een boekje met daarin afgebeeld een historische wandeling door het centrum van de stad en een fietstocht/autorit naar Hierden. Het boekje dat al twee keer eerder was uitgebracht voor deze monumentendagen is voor 2024 opnieuw geredigeerd en voorzien van een nieuwe frisse lay-out. Overal in de stad hingen posters, vlaggen en spandoeken en ook op Facebook werd aandacht gevraagd voor deze monumentendagen.

Evaluatie van de dagen

Alle betrokken organisaties en vrijwilligers zijn schriftelijk gevraagd mee te werken aan een evaluatie van de Open Monumentendagen. Wat vooral naar boven komt uit de evaluatie is het positieve gevoel dat de meest betrokkenen aan deze dagen overhielden, vooral gericht op de organisatie en de ingezette pr- en communicatiemiddelen (zie ook hieronder). Ook het weer zal hierbij een grote rol hebben gespeeld.

Niet alle deelnemende monumenten waren goed vindbaar. In 2025 moeten deelnemende monumenten meer zichtbaar zijn door sandwichbord, banners/vlaggen of posters. Ook is het raadzaam enige weken voor de open dagen de campagne op te starten welke monumenten open zijn en welke speciale attracties te bezoeken zijn.

2025

Het thema van 2025 is al bekend: ‘Architectonisch erfgoed’. Hoe daaraan komend jaar inhoud zal worden gegeven zal een ware opdracht zijn voor het organisatiecomité 2025. Begin 2025 hoopt zij inspiratie op te doen bij de overkoepelende landelijke organisatie, die fraaie voorbeelden uit diverse hoeken van ons land zal tonen en nader toelichten. Op naar september 2025.